

Årets gang og planer for fremtiden

Julie Rokkjær Birch

Over 550.000 gæster besøgte Den Gamle By i 2023, hvor museet med den nye hovedindgang gør, at tidsrejsen starter i nutiden, og at museet åbner sig mod centrum af Aarhus. Det er det næstbedste besøgstal nogensinde, og museet er på fjerdepladsen over de mest besøgte danske museer – og det bedst besøgte kulturhistoriske museum i Danmark. Udviklingen på museet i de senere år har udmøntet sig i flotte besøgstal, øget relevans og en formidabel evne til at tiltrække det helt brede publikum – og ikke mindst fremtidens publikum: børn og unge.

I uge 37 var der filmoptagelser med skuespillere, der skal formidle den kommende udstilling på Møntmestergårdens loft. I pauserne mellem optagelserne var der tid til Instagram.

Grundlæggende går det rigtig godt i Den Gamle By, og publikumstallet forventes også i 2024 at ligge et godt stykke over en halv million. Selv om museet står stærkt og har nye potentialer, oplever vi et markant pres på driften efter år med mange nye bygninger. Den Gamle By har stadig et betydeligt efterslæb af vedligehold efter coronapandemien, og museet skal omstille sig fra en drift med mange store byggeprojekter – og høj projektfinansiering – til en anderledes fremtid uden at gå på kompromis med museets faglige forpligtelser.

Det kræver en markant omstilling af museets forretningsmodel de kommende år.

Organisatorisk tilpasning

Allerede i år har Den Gamle bys økonomi været præget af dels færre projektindtægter, dels store overenskomstmæssige lønstigninger, der kom pr. 1. april 2024. En udvikling, der slår endnu tydeligere igennem i budgettet for 2025. Den nuværende organisation er i en vis udstrækning baseret på, at vi i de seneste mange år har udvidet Den Gamle By gennem flere store byggeprojekter og også haft store projektindtægter, der har dækket mange af lønomkostningerne. Pladsen er brugt, så vi kan og skal ikke længere udvide i samme omfang. En stor tilpasning har derfor været uundgåelig for at sikre, at organisationen i Den Gamle By i højere grad passer til museets fremtidige opgaver og økonomi. Det betød, at vi den 9. oktober måtte sige farvel til i alt 20 fastansatte medarbejdere – knap 10 % af samtlige fastansatte.

Det var en tung, men nødvendig beslutning – en rettidig omhu i forhold til fortsat at sikre økonomisk bæredygtighed, udvikling og vækst i Den Gamle By. Situationen peger på, at Den Gamle By skal fokusere på at udvikle nye typer projekter, baseret på indhold og

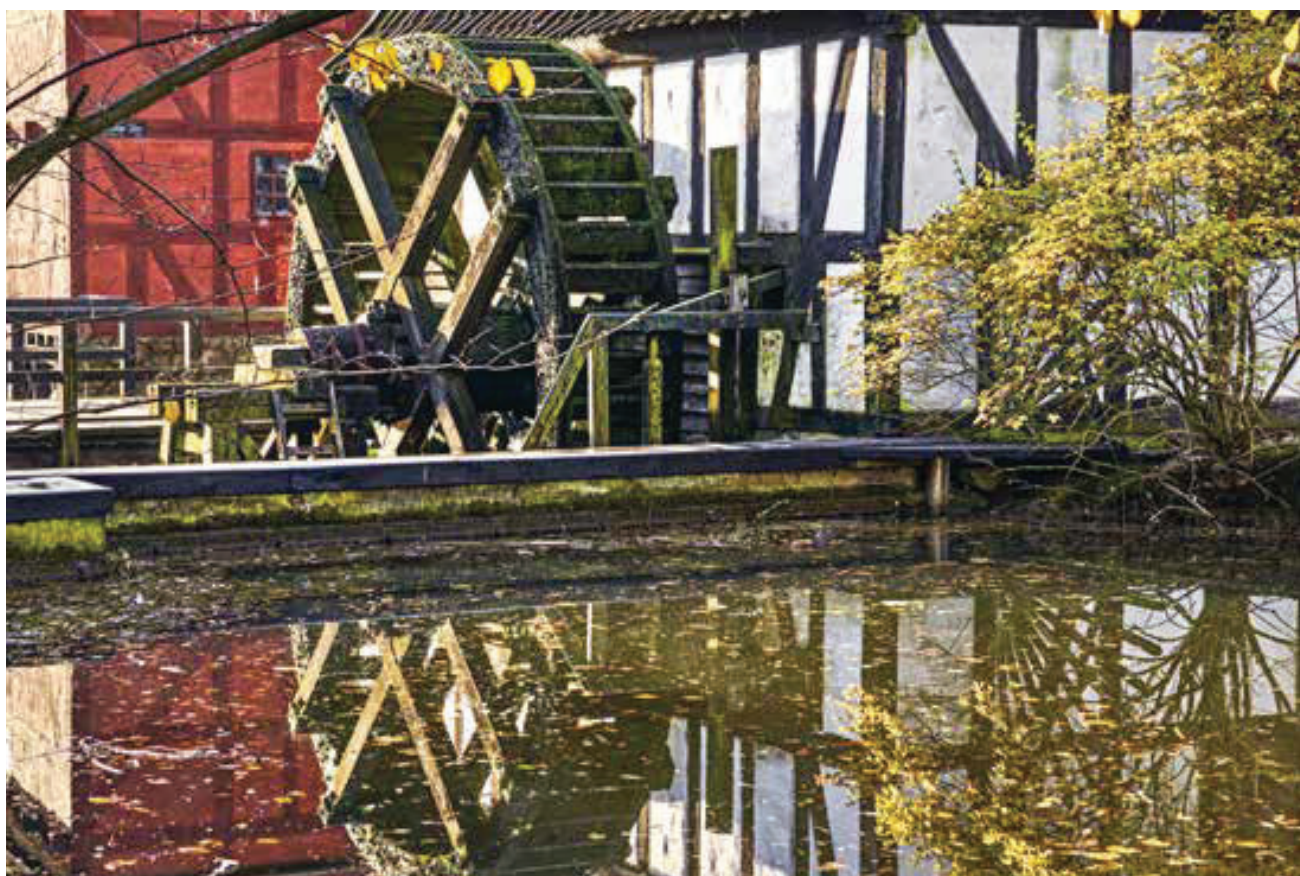

formidling af eksisterende og nye publikumstilbud, nye forretningsmodeller og strategiske samarbejder.

Museumsreformen kom i hus – men på usikker grund

I årevis har der været gang i diskussionen om en ny museumsreform, der skulle sikre ”et nyt og mere gennemsigtigt tilskudssystem til beregning af museernes driftstilskud”. 2024 markerede kulminationen, da kulturminister Jakob Engel-Schmidt mandag den 27. februar satte reformen i gang med et stormøde for museumsdirektører for de statsanerkendte museer. Den 28. juni 2024 landede lovforslaget, der forventes at træde i kraft i januar 2025.

Samlet set sikrer reformen et mere stabilt økonomisk grundlag for mange museer, hvilket også er til gavn for det samlede danske museumslandskab. Den Gamle By vil derfor gerne anerkende den vilje til at prioritere kulturen, som kulturministeren og partierne bag aftalen om museumsreformen her har bevist. Dog er der mangel på transparens i grundlaget for indplaceringen af de enkelte museer,

herunder Den Gamle By. Og ikke mindst er der grund til at udtrykke forundring over, at Den Gamle By ikke er kommet i højeste tilskuds-kategori. Vurderingen af museernes betydning – som er grundlaget for tilskudsfordelingen – fremstår som helhed uklar. Det er ærgerligt, for reformen får stor betydning for museernes fremtid. Læs de uddybende refleksioner i årbogsartiklen ”Museumsreformen rydder op, men gentager historien”.

Desuden kan Den Gamle By se frem til en mulig nedgang i stats-tilskud i 2025, da der er usikkerhed om indfasningen af museums-reformen. I stemmeaftalen om en museumsreform af 16. maj 2024 er det estimeret, at Den Gamle By vil modtage 23,7 mio. i samlet beregnet tilskud, når reformen er fuldt indfaset i 2028. Det er 0,9 mio. mere end det statslige tilskud, som Den Gamle By modtog i 2024. Det er naturligvis glædeligt. Dog opstår der et midlertidigt problem, fordi Den Gamle By med udgangen af 2024 står til at miste 5 mio. i driftsmidler, der historisk er blevet forlænget hver fjerde år i forbindelse med finanslovsforhandlingerne. Sker det ikke i år, vil Den Gamle By lide et betydeligt økonomisk tab indtil museums-reformens indfasning i 2028. I skrivende stund ved Kulturministeriet endnu ikke, hvor mange penge Den Gamle By vil miste i 2025, da der er usikkerhed om implementeringsgraden af museumsreformen. Men uagtet at dele af museumsreformen implementeres i 2025, vil det ikke kunne lukke det meget store hul i kassen, når den årlige bevilling på 5 mio. udløber. Det er en meget stor nedgang, og vi forventer, at der kan findes en politisk løsning.

Farvel til Thomas

Efter godt og vel 28 år i spidsen for sit drømmemuseum udgav Thomas Bloch Ravn i begyndelsen af året erindringsbogen ”Drømmen om Den Gamle By. Erindringer og eftertanker fra en menneskealder som museumsdirektør”. Bogen på 462 sider koster 299 kr. og kan købes i Den Gamle By.

Tirsdag 19. marts sagde Den Gamle By tak til Thomas Bloch Ravn for de mange år, han havde stået i spidsen for museet. Det blev markeret med en afskedsreception med deltagelse af mange af Thomas’ kolleger og venner fra ind- og udland. Om aftenen deltog en lidt mindre kreds i en afskedsmiddag. Begge arrangementer blev holdt i Møntmestergården, der er opført i Thomas’ tid som direktør.

I sit virke i Den Gamle By har Thomas Bloch Ravn altid haft fo-

kus på fremtiden, og han har længe ønsket at få tid til at identificere fremtidsspor, der viser, hvor frilandsmuseerne er på vej hen. Det bliver der nu mulighed for, idet Thomas indtil udgangen af 2025 vil arbejde kvarttid på løsning af opgaven. Her vil han besøge museer og interviewe museumsledere og fremtidsforskere for at pejle mulige fremtider for frilandsmuseerne. Det er planen, at projektet skal munde ud i et manuskript, der forventes udgivet på både dansk og engelsk.

Goddag til Julie

Julie Rokkjær Birch blev i november 2023 udpeget som afløser for Thomas Bloch Ravn. Julie Rokkjær Birch tiltrådte den 1. april 2024. 32 havde søgt den opslåede stilling, og udvælgelsen skete efter en meget grundig proces. Blandt de indkomne ansøgninger blev seks kandidater udvalgt til første samtale, og heraf gik tre videre til en anden samtale, som endte med, at et enigt ansættelsesudvalg pegede på Julie Rokkjær Birch.

Julie Rokkjær Birch er 41 år, uddannet i Nordisk Sprog og Litteratur og Kunsthistorie ved Aarhus Universitet og kom fra en stilling som direktør for Museum Jorn i Silkeborg. Fra 2014 til 2023 var hun museumsinspektør og siden direktør for Kvindemuseet, som i hendes tid ændrede navn til KØN. Før den tid var hun inspektør ved Skovgaard Museet i Viborg og Skagens Kunstmuseum. Derudover har hun sæde i flere bestyrelser.

Bestyrelsesformand Peter Kjær udtalte i forbindelse med offentliggørelsen: "Ansættelsesudvalget har fundet, at Julie Rokkjær Birch er den kandidat, der bedst lever op til udfordringerne med at bruge museets stærke udgangspunkt til at skabe fortsat fremgang. Hun præsenterede under samtalerne stor forståelse for museets dna og en stor veneration for alt det, som Den Gamle By står for. Derudover havde hun nogle spændende visioner, og hun udviste stor respekt for det at lede en så stor og forskelligartet organisation som Den Gamle By".

Julie Rokkjær Birch er museets sjette direktør siden grundlæggelsen af Den Gamle By i 1914. Læs Thomas Bloch Ravns årsbogsartikel om de tidligere direktører.

En ualmindelig generøs gave

At Den Gamle By betyder meget for mange, kom i den grad for en dag, da museet i år modtog en stor privat donation. Der er tale om en arv tæt på 100 mio. kr. fra boet efter Grethe Heldager Kruse og Leo Andersen Kruse. Bobestyreren har accepteret, at Den Gamle By opfylder betingelserne for arven, som er øremærket til ”nedtagning, flytning og/eller genopførelse af en større eller flere mindre bygninger og gerne i én samlet bebyggelse i Den Gamle By”. Den Gamle By er dybt taknemmelig for den generøse gave og vil arbejde ihærdigt på at imødekomme deres ønske.

Efter at have afsluttet en omfattende udbygning med moderne bykvarterer, der viser udviklingen i det seneste halve århundrede, vil Den Gamle By med arven kunne sætte en slutsten i 1927-kvarteret med fokus på mellemkrigstidens Danmark. Sammen med eksterne rådgivere og egne dygtige fagfolk er museet gået i gang med detailudviklingen. Der er tale om opførelse af to bygninger med butikker og boliger, som indrettes i kvarteret, der i forvejen også huser boghandel, isenkræmmer, sæbehus, telefoncentral, posthus, museum og automobilhandel.

I Den Gamle By kan man holde sit private arrangement i autentiske og historiske rammer og kombinere festen med en rundvisning og historisk mad. Hvert år huser museet bryllupper, konfirmationer og fødselsdage, som kan skræddersys efter behov. Rammerne gør sig også godt til en polterabend.

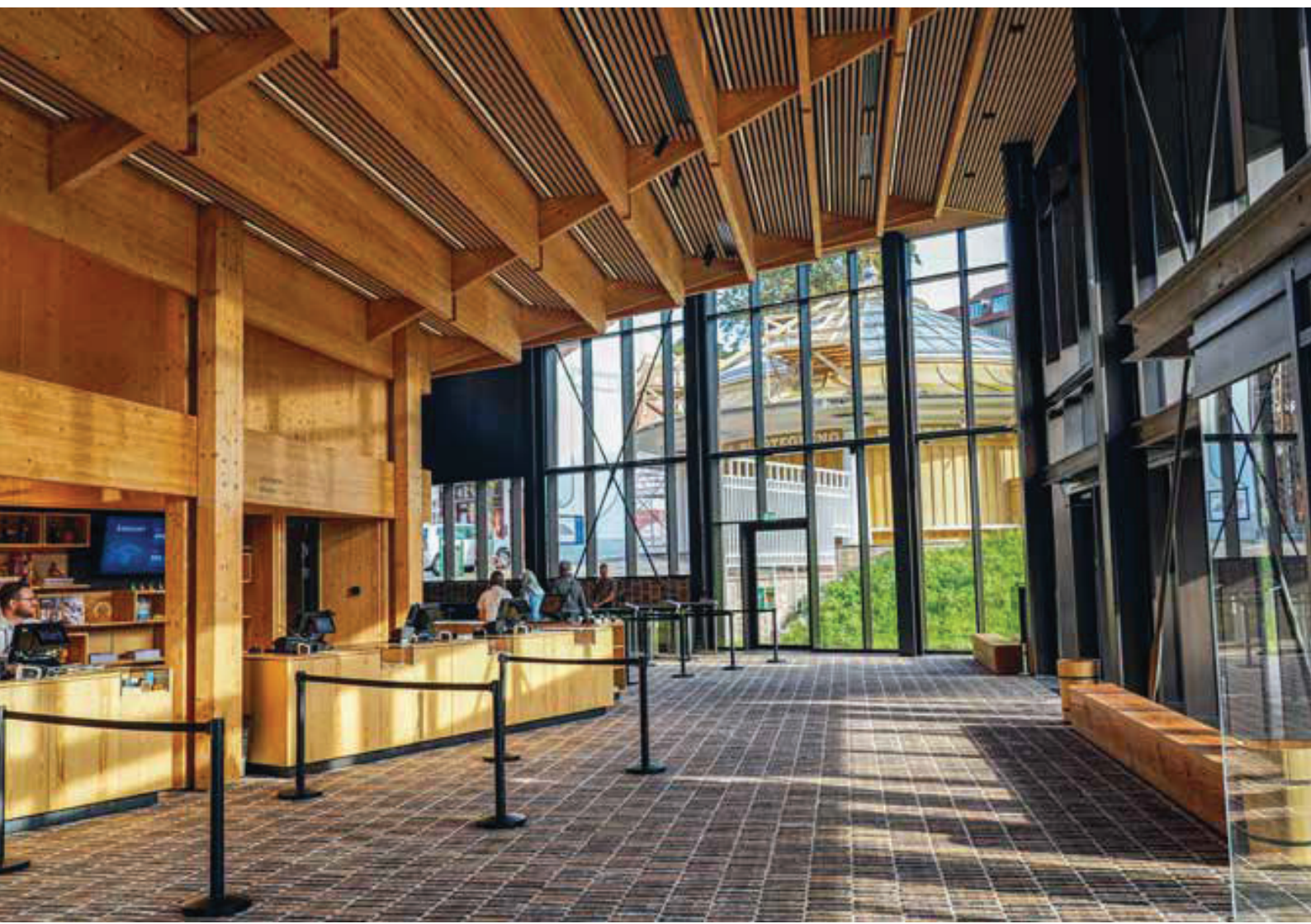

I forbindelse med realiseringen af arven er det også ambitionen at formidle om selve byggeprocessen undervejs og være inspiration for bæredygtigt byggeri gennem arbejdet med genbrugsmaterialer. Projektet er en løftestang for nye formidlingstiltag og nye måder at bruge Den Gamle By på i fremtiden. Eksempelvis er overnatning i Den Gamle By på tegnebrættet med et pensionat fra mellemkrigstidens Danmark i den nye bebyggelse.

Hæder til Den Gamle By

I november 2023 blev aarhusianernes helt egen arkitekturpris uddelt. Over 1.700 aarhusianere satte kryds ved deres favorit, og med flest stemmer – 659 – løb den nye hovedindgang til Den Gamle By med prisen. Stadsarkitekt i Aarhus Kommune Anne Mette Boye satte ord på, hvorfor så mange aarhusianere har peget på Den Gamle Bys nye hovedindgang som vinder af den første Aarhusianernes Arkitekturpris: "Den skaber en flot invitation til at træde ind i Den Gamle By. Bygningens åbne facade står særligt smukt om aftenen som en varm lanterne, og når man træder ind i foyeren, løfter den

Den nye bygning med hovedindgangen åbnede i foråret 2023 og vandt i november 2023 Aarhusianernes Arkitekturpris.

imponerende trækonstruktion sig op over én. Den skaber en varm atmosfære og viser et flot samspil mellem arkitektens idé med bygningen og godt tømrer- og konstruktionsarbejde. Bygningens bund, gulv og belægning i tegl skaber kobling mellem ude og inde, og samlet står en ny bygning, der både fortæller om det håndværksmæssige arbejde med flot detaljering samt brug af materialer, der patinerer smukt”.

I april 2024 kårede en sammenslutning af landets 20 største og bedste turistattraktioner i Danmark Den Gamle By til årets topattraktion 2024. Det er branchens egne kolleger, som blandt andre tæller Tivoli Friheden, København Zoo, Fårup og Djurs Sommerland, ARoS og Universe, der pegede på Den Gamle By.

Åbningen af ny hovedindgang, en 2014-gade, færdiggørelsen af 1974-kvarteret og meget flotte gæsteevalueringer på både service og mad afgjorde konkurrencen. Det er kun anden gang, at prisen er uddelt, og den er et stort skulderklap til Den Gamle Bys mange funktioner og ansatte.

Istandsættelser og vedligeholdelse

Der er i løbet af året udført vedligehold og restaureringsarbejde. Det betyder desværre ikke, at arbejdet er på niveau med det efterslæb, der generelt er på at vedligeholde Den Gamle Bys bygninger. Men alle indsatser tæller. Her nævnes nogle af de væsentligste.

Reberbanen er nu genopbygget og færdig i det ydre. Det har taget flere år, fordi byggepladsen samtidig har været besøgssted for gæsterne, og vi derfor bevidst har ladet arbejdet trække ud. Her har man løbende kunne følge processer med tilhugning af tømmer, rejsning af bindingsværk, taglægning og udmuring.

Der har også været stor aktivitet på Møntmestergården, hvor tagarbejdet nu er afsluttet. Desuden er der blevet malet vinduer og kalket facader mod syd og øst. Hele bagsiden af taget er omlagt med genbrugstegl. Det lykkedes at hente brugte tagsten fra Gl. Estrup, som netop har fået skiftet taget på herregården. Her kunne man ikke overskue at genbruge de gamle tegl, men heldigvis er Den Gamle Bys håndværkere rutinerede i at udvælge de tagsten, som trods deres anseelige alder er lige så gode – eller bedre – end de nye. Og med større uregelmæssigheder og patina giver det et langt smukkere tag. Taget er nu tæt, og vi er klar til at indrette den nye udstilling om husets historie og det omfattende restaureringsarbejde, da huset blev overflyttet og genrejst i Den Gamle By. Udstillingen forventes at åbne medio 2025.

Aarhus Mølles hovedbygning har også været under istandsættelse de sidste par år. Taget er omlagt, og de originale vinduer fra 1700-tallet har i år fået en større overhaling. Inde i huset er håndværkerne i fuld gang med at isolere og indrette loftet, så det fremover kan bruges til bibliotek og kontorer.

I 2024 er der også gennemført bygningsyn. Den Gamle Bys bygningschef og håndværksformænd laver ca. hvert fjerde år et grundigt syn, hvor alle rum og bygningsdele tilstandsvurderes. Oplysningerne samles i en rapport, som hjælper ledelse og bygningsfolk med at prioritere det arbejde, som er nødvendigt for at sikre bygningerne for fremtiden. Samtidig samles alle de oplysninger om restaureringsarbejde, metoder og materialer, som kan have interesse for eftertiden og for håndværkspraksis generelt.

Bæredygtigt museum

I december 2023 modtog Den Gamle By og Industrimuseet i Horsens en bevilling fra Slots- og Kulturstyrelsen på 1,5 mio. kr. til at gennemføre projektet ”Bæredygtige Museer”. Tiltagene i det etårige projekt er dels at arbejde med en bæredygtig virksomhedsdrift, dels at arbejde med formidlingsformater, som fremmer en bæredygtig tankegang hos gæsterne.

På de interne linjer er der arbejdet med bæredygtighedsstrategier, klimaregnskab og certificering som "Green Attraction", der betyder, at man som attraktion lever op til en lang række miljømæssige og sociale krav. Det er et vigtigt signal både til gæster og virksomheder, der afholder arrangementer i Den Gamle By. Mange stiller krav om certificering. I løbet af året er der lagt vægt på bæredygtig tankegang, når vi formidler "Håndværk i Maj", aktiviteter i "Kreativiteteltet" og historiefortælling i køkkenhaverne.

I Den Gamle By handler det om mere end vores eget CO2-aftryk. Vi arbejder konkret med formidling af viden, kunnen og livsperspektiv. Sideløbende med de mange formidlingstiltag er der foretaget publikumsundersøgelser, som forsøger at måle refleksion og langtidsvirkning hos gæsterne. De foreløbige resultater viser, at vi som museum kan bidrage positivt til, at gæsterne reflekterer over bæredygtighed. Men de viser også, at helhedsoplevelsen af museet betyder mere end det enkelte indslag. Det giver anledning til, at Den Gamle By med stor fordel kan tænke bæredygtighed ind i den overordnede strategi og fortsat udvikle museet til et mangfoldigt sted, som giver sanselige oplevelser.

En af sommerens populære aktiviteter var gør-det-selv i Kreativiteteltet på Festpladsen. Her kunne man gå på opdagelse i 1970'erne og være kreativ med genbrugte og billige materialer.

Nyt magasin med nyt fokus

Den Gamle By har i mange år arbejdet på at skabe et nyt fællesmagasin for en kreds af kulturinstitutioner i Aarhus. Drømmen er at få et stort fælles bygningsværk, der kan rumme samlinger, arkivalier og alle de arbejdsfunktioner, som knytter sig til denne del af museumsarbejdet. Det er endnu ikke lykkedes at finde finansiering til at realisere det meget store projekt, men der arbejdes stadig på mulighederne.

Den seneste udvikling er en radikalt anderledes måde at bygge på. I flere årtier har beton været løsningen på at bygge magasiner. Det er både robust, tæt og tungt byggeri, som er godt, når man skal have høj sikkerhed og et indeklima, der kan styres med brug af meget lidt energi. Men beton er også blandt de mest klimabelastende materialer. Derfor har Den Gamle By sammen med Ingeniørfirmaet Viggo Madsen udviklet et byggekoncept, som anvender lerblokke og trækonstruktioner i stedet for beton. Det kan nedsætte bygningernes klimaaftryk med halvdelen eller mere. På den baggrund er der skabt nyt håb for, at fonde og andre finansieringskilder finder projektet interessant, og der arbejdes i det kommende år på at konkretisere og finansiere projektet.

Levende museum hele vejen rundt

Flere initiativer er blevet sat i gang efter opførelsen af Den Gamle Bys nye hovedindgang, hvor gæsterne jo nu begynder i nutiden og

Postbuddet agerer velkomst-vært, når man træder ind i Den Gamle By. Her kan man få sig en sludder om dengang, da breve blev leveret hurtigere end med nutidens postvæsen – og få hjælp til at finde rundt i Den Gamle By.

tager på rejse tilbage i tiden. Mange gæster kender ikke Den Gamle By indgående, og derfor arbejder vi fortsat på at optimere måder at finde rundt på og formidle historie og kultur på anderledes måder.

De seneste to år er der etableret en ny juleoplevelse ved Festpladsen i Den Gamle By. Æbleskiveboden lå tidligere på Torvet, men er nu opstillet foran Stampemøllen og har uden tvivl aflastet Torvet og de mange kødannelser på en travl juledag. Teltet giver ly for vejr og vind og mulighed for at sætte sig, når gløgg og æbleskiver skal nydes. På den anden side af teltet kan man gå på opdagelse i Koglekjøbing. Det er et magisk sted for julestemning, hvor børnefamilier kan lege, hygge og træde ind i julens forunderlige verden. Her mødes fantasi og virkelighed, og det er hjemsted for nisser, usynlige rensdyr, et talende hus og kæpdyrene. Gæsterne kan møde nisserne Birk og Snip, der meget gerne fortæller om Koglekjøbings rensdyr, som kun folk, der tror på nisser, kan se. Eller Jytte Lytte, som hellere snakker end lytter.

I marts 2023 begyndte Den Gamle By udviklingen af den lille plads ved vores gamle vejer- og toldbod fra Aarhus for at etablere et toldbods- og havnemiljø fra sidste halvdel af det 19. århundrede.

På Festpladsen kan man stille den lille sult. Isboden byder i sommerhalvåret på en vaffel med to kugler is, guf, jordbærsyltetøj og en flødebolle. I vinterhalvåret serverer Festpladsens boder flydende æbleskiver. På udvalgte dage tændes den store kulgrill, og besøgende kan købe en grillet vildsvinepølse med hjemmebagt brød fra bageren.

Bådsmanden sikrer, at gæster på trækfærgen kommer helskindede over vandet. Toldboden lå oprindeligt ud for Åboulevard nr. 24, hvor byens havn lå. Bygningen fra omkring 1750 blev indrettet til toldbod i 1760'erne og lå ud til åbredden og hvilede delvis på pæle i vandet. I 1938 flyttede den gamle toldbod til Den Gamle By.

Pladsen fyldes med bemandede og ubemandede aktiviteter for familier med små børn og fungerer som blikfang, når gæsterne træder ind ad den nye hovedindgang. Livet på pladsen skal både tiltrække gæster og vise vej videre op langs åen. På pladsen huserer i højsæsonen en siouer, som var tidens navn på en ufaglært havnearbejder. Børnene skal hjælpe ham med at transportere skibsgods på sækkevogne fra havnen til købmandsgården, så købmanden kan få sine varer. Sækkevognene er lavet som kopier af historiske sækkevogne – blot i miniatureudgaver.

Historien Lever

For tredje år i træk inviterede Den Gamle By indenfor til den historiske bogfestival Historien Lever i samarbejde med Gads Forlag, Historiske Dage og Folkeuniversitetet i Aarhus. Gæsterne kunne komme helt tæt på nogle af de forfattere, som er med til at holde historien i live, og i år udvidede vi konceptet gennem nye samarbejder med bl.a. Teater Katapult, som arrangerede storyslam, og med

Skrivekunstskolen, hvis elever læste op af deres produktioner skabt med inspiration fra Den Gamle Bys stemninger.

Historien blev i den grad vakt til live, da et rekordstort antal gæster den 5. og 6. oktober lyttede til forfatteren Svend Aage Madsen, forfatter og arkæolog Jeanette Varberg, forfatter Sara Alfort og mange andre. Alt sammen i en skøn blanding med gæster, de etablerede forfattere og forlag. Dagene begyndte med formiddagsjazz fra en af de tre scener, og gademusikanter spillede og rykkede af og til ind i dagligstuen fra 1974 for at vække erindringer om livet i 1970'erne.

Som en hyldest til historieformidling til det brede publikum uddeltes Erik Kjersgaard Prisen, som er opkaldt efter historikeren Erik Kjersgaard (1931-1995), der i en menneskealder formåede at sætte historien i spil og gøre den levende. Erik Kjersgaard havde sit virke ved Nationalmuseet og Danmarks Radio, og så var han direktør i Den Gamle By 1982-1995. Bag prisen står Den Gamle By og en pris-komité, som består af forlagsredaktør ved Gads Forlag Peter Bejder, forfatter, tv-vært og foredragsholder Clement Kjersgaard (der også

Erik Kjersgaard Prisen blev uddelt til Historien Lever. De nominerede var – ud over vinderen Jeanette Varberg – Sara Alfort og Dorthe Chakravarty for indlevende formidling af både store historier og nære personportrætter. På fotoet interviewer Julie Rokkjær Birch forfatter Sara Alfort i Helsingør Theater.

De historiske bøger er en vigtig del af formidlingen i Den Gamle By, men pladsen er blevet trang i museumsbutikken i både Algade og hos boghandler Chr. Andersen i 1927-kvarteret. I hovedindgangen er der nu en boghandel med et stort sortiment af faglitteratur.

er søn af Erik Kjersgaard) og museumsdirektør i Den Gamle By, Julie Rokkjær Birch. Vinderen i 2024 blev Jeanette Varberg, som i en årrække har udgivet anerkendte værker om centrale danmarkshistoriske emner – altid på et fagligt solidt grundlag og med stor vægt på formidlingen til det bredest mulige publikum. Og altid med en ambition om at skrive historie til tiden ved at tage fat i fortidige erfaringer, som har betydning for os mennesker lige nu. Med æren fulgte 25.000 kr.

Den Gamle By vil videreudvikle festivalkonceptet, så endnu flere aktører og gæster får historien til at leve i 2025.

Ny butik i hovedindgangen

Den nye butik ved siden af billetsalget i den nye hovedindgang er både en appetitvækker og en god mulighed for, at gæsterne kan købe 'et lille stykke' af Den Gamle By med hjem efter et besøg. I butikken sælger vi et bredt udvalg af egenproducerede souvenirs, historisk legetøj og lidt sødt til køreturen hjem. Et stort ønske ved

etableringen af butikken har været at give mere salgsplads og mulighed for at præsentere de mange genoptryk af historiske plakater og postkort fra Dansk Plakatumuseum bedre. 50 genoptryk fra museets store samling er på fornemmeste vis præsenteret som en integreret løsning i bygningen.

Ud over plakater er der mere plads til historisk faglitteratur, herunder Den Gamle Bys mange egne udgivelser. De historiske bøger har altid være en vigtig del af formidlingen, men pladsen har været trang i museumsbutikken i både Algade og hos boghandler Chr. Andersen i 1927-kvarteret. I den nye butik har museets efterhånden store sortiment af faglitteratur nu fået sin egen afdeling, og en udannet boghandler varetager området.

I den nye butik i hovedindgangen er der en særlig afdeling for historiske bøger såvel som genoptrykte plakater og postkort fra Dansk Plakatumuseums samling.

Den Gamle By er et relevant samlingspunkt

Den Gamle By har året rundt mange grupper på besøg. Museets tilbud, særlige rammer og mangeartede fortællinger er relevante for private selskaber, skoleelever, virksomheder og demensramte – for blot at nævne nogle. Der er stort potentiale for at videreudvikle Den

Den Gamle Bys erindringsformidling bruger en 3-værelses lejlighed, der er indrettet som en helstøbt tidslomme fra 1950'erne. Her må man røre, smage og være med til at ordne praktiske opgaver. Men Den Gamle Bys erindringsformidling rykker også gerne ud – som her i anledning af Den Internationale Alzheimerdag.

Gamle By som en platform, der hele året er i aktivt samspil med sin omverden – både inden for og uden for museets rammer.

For eksempel dannede Restaurant Gæstgivergården rammen om en festmiddag for medicinske forskere, der deltog i en konference på Aarhus Universitet. Før middagen var gæsterne på en tidsrejse, hvor sundhedstemaer blev sat i historisk kontekst ved forskellige poster. Ved brønden på Torvet mødte gæsterne en tjenestepige, der kunne fortælle, at både børn og voksne drak 3-4 liter øl dagligt. Bakterier kendte man ikke, men man vidste, at man blev syg af at drikke vand fra brønden. Gæsterne blev klogere på dansk kultur og historie og kunne sætte det i relation til, at selv i dag har ca. 2,2 mia. mennesker ikke adgang til rent drikkevand.

På den internationale Alzheimerdag 21. september havde Erindringsformidlingen en stand i Botanisk Have. I samarbejde med Aarhus Kommune, Alzheimerforeningen Østjylland, Folkekirken, Ældre-rådet og Ældre Sagen ønsker Den Gamle By at udbrede kendskabet til demens og bidrage til, at Aarhus kan blive en foregangsby, når det handler om at skabe det bedst mulige liv for demente og for deres familier og pårørende.

I samarbejde med bl.a. Skoletjenesten fra Nationalmuseet er den Gamle By gået aktivt ind i to nye undervisningsforløb til ungdomsuddannelserne. I rollespil bruger unge deres tilegnede viden til at sætte sig i andre steder og perspektivere til egen tid. De nye dilemma-baserede forløb bygger på personbårne fortællinger, kræver aktiv deltagelse og trækker perspektiver til vores egen tid. Forløbet "Frisind og forandring" tager udgangspunkt i 1970'erne, hvis samfunds- og kulturmæssige forandringer stadig har betydning. Med forløbet "Demokrati – hvad skal vi bruge det til?" kommer man helt tæt på livet i 1800-tallets Danmark og demokratiets begyndelse.

På årsdagen for den store eksplosionsulykke, der ramte Aarhus Havn i 1944 og krævede mange menneskeliv, trak leder af Besættelsesmuseet Søren Tange Rasmussen fulde huse i Helsingør Theater. Ikke bare en, men to aftener. Den Gamle By er glad for den store lokale interesse og vil følge op på succesen ved at invitere til flere aktiviteter, hvor aarhusianere kan samles i vintermørket om den fælles fortid.

International udveksling

I 2024 blev tredje runde af et udvekslingsprojekt sammen med britiske kolleger i Beamish og Black Country Living Museum og de sven-

ske museer Skansen og Jamtli sat i gang. Modellen er, at udvalgte medarbejdere i løbet af halvandet år lærer hinanden og hinandens museer bedre at kende. Museernes direktører er med til det første møde og diskuterer ledelsesprincipper og -udfordringer. I maj besøgte Malene Vestergaard Redder og kommunikationschef Lars Vesterlykkegaard sammen med museumsdirektør Julie Rokkjær Birch Black Country Museum i Storbritannien. Den Gamle By får besøg af partnermuseerne i december.

Den 19.-23. august deltog flere medarbejdere fra Den Gamle By i en stor konference i Ungarn arrangeret af Association of European Open-air Museums (AEOM). Temaet var "Representations of and reflections on traumas in open air museums". Keynote speaker Anastasiia Cherednychenko, forperson for ICOM Ukraine, gjorde et stærkt indtryk med sit oplæg "Museums in wartime" om den aktuelle situation i Ukraine. Det var tankevækkende at se og høre om den russiske stats ødelæggelser af museer og kulturmonumenter i Ukraine. Kultur og museer betyder noget. Både under og efter en krig.

Den Gamle By var på programmet med hele tre oplæg. Det gav gode diskussioner og ros for vores mod til at vise et nuanceret billede af dansk historie, og ligeledes var der stor interesse for tiltaget med at uddanne sosu-assistenter i Erindringslejligheden. I sin keynote speech opfordrede Jette Sandahl alvorsfuldt til at tage ansvar og køre hårdt på med klimadagsordenen. Hendes påstand er, at gæsterne hungre efter at besøge museer, hvor man kan lære klimavenlige færdigheder. En arbejdsgruppe i AEOM fik forfattet en fælles målsætning for, hvordan vi bedst kan bidrage til at reducere klimaftryk og skabe refleksion og handling hos vores gæster, men også håndtere de allerede eksisterende klimaforandringer. Alle tilstedeværende medlemmer af AEOM forpligtede sig på målsætningen.

Den Gamle By bliver aldrig færdig

"Hvornår er I færdige, spurgte damen bekymret". Sådan beretter tidligere museumsdirektør Erik Kjersgaard i festskriftet for Den Gamle Bys 75-års jubilæum 1984. Han konstaterede, at 'damen' som så mange andre opfattede Den Gamle By som noget givet, noget overleveret og noget uforanderligt. Ændringer, skriver Kjersgaard, må nødvendigvis ligge i tilføjelser. Og der er i den grad føjet til Peter Holms værk siden museets begyndelse i 1914. Med de nye kvarterer og den nye hovedindgang er der sat et byggemæssigt punk-

I 2022 åbnede den 46 meter lange gågade i Den Gamle Bys populære 1974-bykvarter. Den Gamle By har især hentet inspiration fra landets første permanente gågade, som åbnede i 1963 i Houmeden i Randers.

tum, og i dag spørges der: "Nu er Den Gamle By jo bygget færdig – så hvad så nu?"

Til det er der at svare, at den Gamle By såmænd aldrig bliver færdig, men at tilføjelserne nu skal ske i meget andet end mursten. Og at det givne kan og skal forandre sig gennem nye perspektiver. I sensommeren satte museumsdirektør Julie Rokkjær Birch gang i en strategiproces, der vil involvere samtlige medarbejdere, museets bestyrelse og en række interessenter. Den Gamle By skal se fremad og tilpasse organisationen til sine omkostninger og indtægter – og en ny og spændende virkelighed, hvor udviklingsopgaven er en anden, og hvor samfundet konstant flytter sig. Den Gamle By skal følge med. Museet skal grundlæggende omstille sig fra at være en stor projektorganisation baseret på byggeri til en projektorganisation, der baserer sig på indhold, fortællinger og aktiviteter. I sin indledende artikel til årbogen peger Julie Rokkjær Birch som et startskud på overordnede strategiske pejlemærker, der med rod i historien peger mod fremtiden.

Den Gamle By skal aktivere de eksisterende rammer på nye måder og holde sig dynamisk og i samspil med sin omverden. På den måde skal Den Gamle By fremover sikre sin relevans, magi og faglige troværdighed, skabe økonomisk konsolidering og blive ved med at betyde en hel masse. Og for endnu flere.

Vi er i gang.